

III.502.11.2016.JA

**Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej**

ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Szanowna Pani Minister

Podjęcie prac nad kompleksowym przeglądem unormowań związanych z systemami wsparcia rodzin skłania Rzecznika Praw Obywatelskich do przedstawienia Pani Minister problemu braku uregulowań prawnych zabezpieczających dobro nienarodzonego dziecka, w sytuacji, gdy kobieta ciężarna jest uzależniona od substancji psychoaktywnych (leków psychotropowych, narkotyków, dopalaczy, alkoholu) i pomimo ciąży substancji tych nadużywa.

Kwestia ta była już wprawdzie przedmiotem korespondencji Rzecznika z resortem zdrowia, jednakże przedstawione przez Sekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia, Pana Jarosława Pinkasa wyjaśnienia nie wskazują, aby na gruncie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224 ze zm.) oraz ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.), istniały mechanizmy umożliwiające skuteczne, a przede wszystkim niezwłoczne, działanie na rzecz zabezpieczenia dobra dziecka zagrożonego utratą zdrowia lub życia wskutek nieodpowiedzialnego zachowania matek. Kopię wystąpienia z dnia 12 grudnia 2016 r. oraz kopię pisma z Ministerstwa Zdrowia z dnia 17 stycznia 2017 r. przesyłam do wiadomości Pani Minister.

Dotychczasowe rozproszone działania interwencyjne, profilaktyczne i edukacyjne w obszarze ochrony zdrowia nie przynoszą oczekiwanego rezultatu w postaci zachowania pełnej abstynencji przez ciężarne. Przy pełnym wyłączeniu odpowiedzialności matek za nienarodzone dzieci swoista bezradność państwa, wobec zagrożenia, jakie dla dziecka niosą spożywanie przez kobietę w ciąży alkoholu lub zażywanie w tym czasie innych substancji psychoaktywnych musi niepokoić. Jest to jaskrawy przykład obniżenia standardu ochrony gwarantowanych przez Konstytucję RP praw podstawowych poprzez pozbawienie dziecka prawnej ochrony.

Próżno dzisiaj doszukiwać się regulacji prawnych w obszarze systemu wsparcia rodzin, które zwracałyby uwagę na problem uzależnienia kobiet w ciąży w kontekście dostępu do świadczeń pomocowych, m.in. świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego, programu „Za życiem”. Konieczne więc, w ocenie Rzecznika, wydaje się podjęcie szerszej międzyresortowej debaty w celu wypracowania kompleksowych rozwiązań na rzecz realizacji fundamentalnych praw dziecka do życia i ochrony zdrowia, a jak najszybsze ukształtowanie pozapenalnych unormowań w kwestii ograniczenia zjawiska uzależnienia wśród kobiet w ciąży powinno być dzisiaj jednym z priorytetów polityki prorodzinnej państwa.

Życie jest fundamentalnym dobrem człowieka, a troska o życie i zdrowie należy do podstawowych obowiązków państwa, społeczeństwa i obywatela. Zwracam się zatem do Pani Minister, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2017 r. poz. 958) z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska wobec sygnalizowanego problemu oraz podjęcie działań na rzecz skutecznej ochrony praw dziecka.

Załącznik 2

Z poważaniem